

B 765

.75

28

v. 3
1883

FONDO ENTERO
VALVERDE Y TELLEZ

Biblioteca Universitaria de Salamanca

PHILOSOPHIA NATURALIS.

SECUNDA PARS

PHILOSOPHIAE NATURALIS.

QUAESTIO VIII.

DE NUTRITIONE, ET AUGMENTATIONE.

Agimus de his motibus in praesenti, non quatenus ab anima sunt, et proprie competunt corpori animato, sic enim ad libros de Anima spectant, sed prout fiunt cum aliqua generatione, vel corruptione, et sic communiter se habent ad ipsam aggenerationem.

ARTICULUS I.

Quid sint augmentatio, et nutritio et quomodo distinguantur?

Duo haec in praesenti tractamus, quia inter se valde affinia sunt, quid sint augmentatio, et nutritio et quomodo distinguantur.

Circa primum supponimus diffinitiones nutritionis, et inquirimus, an talis vera nutritio inveniat in rerum natura. Nutritio diffinitur: Quod sit *conversio alimenti in subs-*

tantiam aliti. Augmentatio: Quod sit *motus a minori ad majorem quantitatem.* Aggeneratio: Quod sit *acquisitio partialis substantiae*, sicut etiam videmus in igne acquirente, et converte in se partes papyri.

Igitur nutritionem aliqui negaverunt dari etiam in viventibus, sed solum substantiam, in qua primo aliquid generatum est, pertinere ad substantiam viventis ejusque partes dilatari, non autem novam substantiam ex alimento acquirere, sed solum cedere illam substantiam alimenti in pabulum caloris naturalis. Quae fuit opinio Mag. Sent. in II, distinction. xxx. Similiter fuerunt aliqui Philosophi antiqui, ut refert Aristoteles II de Anima, text. XL, qui etiam non viventia dicebant nutrir, imo omnia animalia dicebant virtute ignis nutrir, videmus enim ignem depascere alia corpora, et in se convertere.

Nihilominus circa hoc sit unica conclusio: Vera nutritio datur in viventibus per conversionem alimenti in substantiam aliti non tamen in non viventibus. Prima pars

PHILOSOPHIA II.

est communis Theologorum, et Philosophorum eamque contra Magistrum docet S. Thomas 1 parte, quæstione cxxix, articulo primo et in secundo, distinctione xxx, quæstione ii, articulo ii et quodlibet viii, articulo v. Et fundamentum sumitur ex duobus. Primum, quia videmus corpus hominis crescere, et omnes illæ partes primo, et per se informantur ab anima, siquidem videmus illas sentire, et vivificare, sicut aliæ partes, ergo vel adveniunt per creationem novæ materiæ, vel per conversionem alimenti in ipsam vel per majorem rarefactionem. Non per creationem novæ materiæ, quia creatio materiæ non est opus naturæ sed potentiæ creativæ, et sic nutritio quæ est operatio partis vegetativæ non esset opus naturale, sed excedens naturam. Si est per conversionem, est id quod intendimus. Si per rarefactionem, sequitur, quod corpus hominis augmentati esset rarius et minus solidum, quam recenter nati, cujus contrarium ad sensum videmus. Denique, probatur conclusio, quia nutritio ordinatur ad restaurandum id quod deperditur per calorem naturalem: ergo id quod restaurat, debet pertinere ad veritatem humanæ naturæ, alias non subrogaretur in locum ejus, quod deperditur. Nec dici potest, quod illa prima substantia, quæ accipitur in generatione, non tangitur a calore naturali, siquidem constat, quod est substantia corruptibilis, sicut et generabilis, ergo per alterationem mutari potest, et deperdi, sicut tandem in ipsa morte deficit, et perit, ergo potest etiam a principio illa prima substantia paulatim deperdi, et loco ejus alia subrogari.

Secunda pars conclusionis, scilicet quod non viventia non nutrantur est sententia Philosophi ii de Anima, text. xlvii, et D. Thomæ ibi

lect. ix, et in hoc libro primo de Generatione, text. xlii, lect. xvii. Ratio est, quia id proprie nutriti dicimus, quod per virtutem, quam habet consumit aliquid de propria substantia, et restaurat illud per conversionem materiæ juxta positæ in propriam substantiam, constat autem quod hoc non invenitur in non viventibus, siquidem neque virtus propria rei non viventis, v. g. ignis vel aquæ consumit aliquid de propria substantia, sed de aliena, neque per conversionem extraneæ materiæ restaurat deperditam substantiam, et conservat præcedentem: ergo non habet propriam nutritionem, qualis fit per intus susceptionem alimenti, et conversionem in propriam substantiam. Invenitur tamen nutritio quædam similitudinaria in rebus inanimatis, quatenus ab extrinseco agente contrario possunt aliquid deperdere, licet non per virtutem propriam, et per aggenerationem aggregare sibi aliquid de materia juxta positâ, quod potius de se est generatio et multiplicatio quædam ex applicata materia, licet per continuationem aggregetur præcedenti.

Sed objicies: Quia non potest restaurari substantia perditâ per calorem substantialem, tum quia humidum radicale nequit restitui, ut medici docent, et similiter Theologi qui in eo ponunt mirabilem effectum arboris vitæ, quod restaurabat humidum radicale deperditum per calorem naturalem, ergo nutritio ex communi alimento facta ad id non sufficit; tum etiam quia alias posset homo non mori, nec infirmari ex causa naturali si tantum de alimento, et tam temperate sumeret quantum deperdit de propria substantia, sic enim perpetuo sustentaretur ne periret humidum radicale. Confirmatur ex illo Matthæi xv: *Omne quod intrat in os, in ventrum vadit, et in secessum emittitur*, ergo nihil

transit in substantiam aliti, siquidem omne emittitur. Confirmatur secundo, quia ad veram nutritionem requiritur, quod anima viventis uniatu materiæ alimenti convertendo ipsum in propriam naturam, hoc autem est impossibile, præsertim in homine, quia ad hoc deberet nova unio animæ fieri ad illam novam partem, cum tamen tota anima erat unita partibus præexistentibus, quomodo ergo potest mutari illa unio ad novam partem? Et præsertim cum sit unio spiritalis, sicut ipsa anima, quomodo potest fieri virtute corporea, qualis est calor seu virtus potentiæ nutritivæ?

Respondetur negando minorem. Ad primam probationem dicitur, quod humidum radicale potest reparari per humidum nutrimentale, sed non in eo vigore, et perfectione, qua fuit in principio, eo quod omne agens agendo reparatur et debilitatur. In hoc autem lignum vitæ habebat excellentiam, quia habebat vim fortificandi humidum radicale contra debilitatem provenientem ex admixtione extraneæ, et reddere ita purum, sicut a principio, ut docet S. Thomas 1 p. q. cxxvii, a. iv. Et indiget homo sæpius sumere de illo fructu, quia habebat limitatam virtutem, nec poterat reparare debilitatem, quæ ex alimento postea sumpto proveniret, nisi iterum sumeretur. Quare homo non potest semper vivere, quia ita afficitur peregrinis qualitatibus ab humido extraneo, et nutrimentali, ut tandem humidum radicale dissolvatur, et pereat animal. Videatur D. Thomas 1 p. q. cxxix supra citata ad 3, et 4.

Ad primam confirmationem respondetur ex D. Thomæ ibidem quod in illa auctoritate ly *omne* intelligitur in sensu distributionis accommodatæ, id est, ex omni quod intrat in os, aliquid emittitur; quod quadratenti onni Christi Domini, quod ea

quæ intrant per os non coinquinant hominem cujus ratio redditur, quia omne quod intrat, si inquinat hominem est ratione ejus, quod impunitatis habet, hoc autem, quod impunitatis habet emittitur, et sic omne quod intrat non inquinat, quia quod inquinare potest emittitur.

Ad secundam confirmationem respondetur non esse particularem difficultatem in nutritione, sed eadem procedit in generatione hominis, quomodo unio animæ ad corpus corporalis sit. Et dicimus hanc unionem nullo modo esse spiritualem, quia neque ipsa substantia spiritalis fit dependens a corpore, nec ipsa unitas totius compositi resultans unitas spiritalis est, sed corporea, sicut et ipsum compositum, cujus est illa unitas, nec habet fundamentum in aliqua mutatione et actione spiritali sed corporali, quia disponitur et applicatur per alterationem materia ad talem formam, et sic si tota immutatio et dependentia, in qua fundatur ista unio tenet se ex parte corporis seu materiæ, tota aliq̄ue corporea est. Quod vero dicitur, quomodo si tota anima est unita corpori possit aliis partibus etiam tota uniri, respondetur quod anima est virtualiter multiplex, licet entitative indivisibilis, et sic potest esse unita tota, sed non totaliter, nec omni modo quod communicabilis est, nec explicata in omnes partes, quibus potest de novo communicari sicut de intentione formarum diximus supra quæst. iv.

Secundo objicies: Ad probandum quod etiam non viventia augeantur quia ignis adhibito combustibili, et vinum admixta aqua per propriam virtutem convertantur in propriam substantiam, ergo nihil deest, quominus dicantur augeri. Si dicatur deesse aliquas condiciones augmenti, scilicet quod secundum omnes

partes augeatur vivens, et quod hoc fiat per intus susceptionem non per juxtapositionem, contra est, quia etiam prima conditio reperitur in non viventibus, ut cum vinum miscetur aqua, omnes partes ejus ab aqua tanguntur, quia omnis ejus virtus debilitatur. Secunda etiam conditio non deest, quia lapis, verbi gratia, vel ferrum, et alia metalla intra poros suscipiunt aliqua corpora, quæ convertuntur in ipsa; præterquam quod ista conditio non videtur necessario requisita ad augmentationem, si enim motus localis et alteratio, sunt veri motus, etiamsi fiant ab extrinseco, cur sola augmentatio petat ab extrinseco fieri, et per intus susceptionem? Unde D. Thomæ II de Anima, lect. VIII, aperte dicit in elementis solum ignem nutrir.

Respondetur hæc omnia non sufficere ad nutritionem proprie dictam licet sufficiant ad improprium, quæ in re est generatio et multiplicatio alicujus ex materia sibi conjuncta, per accidens autem, quia res generata propinqua est generanti, et illi fit continua, videtur augeri res inanimata. Ad propriam autem augmentationem, ut distinguitur a virtute generativa, requiritur quod per se primo aliquid immutetur, et convertatur loco partium quæ deperditæ sunt ex ipsa virtute intus depascentis proprias partes, et sic intus suscipiente ad restaurandum illas. Et hoc non invenitur in non viventibus. Nec obstat, quod ignis videtur aliquid dependere et aliquid acquirere, ut cum aspergitur aqua vel oleo, guttæ illæ aliquid de igne extinguunt, et rursus ignis ille oleum vel aquam ipsam in se convertit. Respondetur enim quod hæc deperditio et acquisitio fit propter mutuum actionem et reactionem, non autem propter specialem rationem nutritionis, hæc

enim non consistit solum in deperditione, et acquisitione quæ nascitur ex communi ratione actionis, et reactionis, sed ex eo quod aliquid per virtutem propriam agat in partes suas, easque depascat, et in earum subrogationem per intus susceptionem aliquid in se convertat. Unde si in non viventibus invenitur conversio alicujus in propriam substantiam, etiamsi intra poros ejus egrediatur (licet communiter fiat per juxtapositionem extrinsecam) tamen hoc non fit propter virtutem restaurativam deperdiri, sed generativam, et agentem in quocumque sibi approximatum vel juxtapositum, atque ita in non viventibus generatio rei proximæ, et si illi continuabilis, facit per accidens, quod per se, et proprie nutritio in viventibus. Et licet alii motus non semper pelant fieri a principio et virtute intrinseca, augmentatio tamen id petit, quia est motus vitalis, et nutritioni conjunctus, et ordinatus ad restaurationem partis intrinsecæ, quæ fuerat deperdita a propria virtute.

Ad locum D. Thomæ dicimus loqui de nutrimento improprio, et similitudinario, qualis fit per generationem rei approximata, et continuationem cum generante, licet id in igne magis appareat propter activitatem fortiorem in materiam sibi appositam. Et non dixit D. Thomæ absolute ignem nutrir, sed quod est in eo similitudo augmenti et nutrimenti: et videtur nutrir.

Distinctio augmentationis a nutritione.

Circa secundum punctum in titulo articuli propositum, dubium est, an sint motus, et actiones distinctæ realiter augmentatio et nutritio, ita quod augmentatio, ut tendit ad

quantitatem sit distinctus motus realiter a generatione. De quo egimus in v Physicor. quæstion. XIX, art. III, ubi ostendimus ad quantitatem dari per se motum distinctum a nutritione. In præsentem ergo uberius explicanda est ista distinctio. Et supponimus non loqui de augmentatione largo modo, prout respicit quocumque augmentum in quocumque genere, sive qualitatis, sive quantitatis, sed specialiter in genere quantitatis, et non de illo augmento, quod fit per rarefactionem, sed quod fit per additionem partium non solum per juxtapositionem, quod in re fit per veram generationem, sed quæ fit specialiter in viventibus per motum a minori ad majorem quantitatem per intrinsecam virtutem. De hac inquirimus an sit distinctus motus a nutritione, quia illa tendit ad quantitatem, ista ad substantiam.

Multi ergo negant ad quantitatem dari per se motum ex duplici principio inducti. Primo, quia existimant quantitatem semper se habere ut propriam passionem corporis, sive partialis sit, sive totalis, ac proinde non terminare actionem aliquam seorsum ab ipsa productione corporis, eo quod propria passio nunquam producit distincta actione et productione essentiali, ad quam consequitur, sicut etiam ipsa quantitas totalis, quando producit ut consecuta ad primam generationem substantiæ. Secundo, quia existimant quantitatem immediate inherere materiæ, et sic transeunte materia de una forma ad aliam, etiam quantitas transit, ergo non requiritur motus distinctus productivus quantitatis, sed sufficit actio uniens formam materiæ, et consequenter quantitatem uniens quantitatem alterius. Solum ergo faciunt augmentationem motuum per accidens, id est, ratione alterationis ad-

junctæ non per se, et ratione quantitatis, quem producat: quia hæc non acquiritur, sed supponitur in materia, atque adeo quando una quantitas additur alteri, solum producit aliquid indivisibile uniens illas, sicut etiam nutritio in nobis solum producit unionem animæ ad novam partem materiæ. Denique, Aristoteles in hoc libro de Generat. lex. IV, inquit: « Quod nutritio, et accretio est idem, ratio autem diversa. »

Accumulatur autem nova difficultas ex alio capite, quia in nostra sententia substantia secundum se non habet partes, sed solum per quantitatem, ut docuimus in Logica q. XVI, art. I, et in Physica q. XX, art. II, ergo substantia ut distinguitur a quantitate non potest terminare nutritionem, siquidem nutritio non est ad totam, et integram substantiam, sed ad partem, hanc autem non habet substantia nisi per quantitatem, ergo non est alia actio terminata ad partem substantiæ, et ad quantitatem, quia per illam substantia habet rationem partis.

Nihilominus opposita sententia communis est inter Philosophos, ut testatur Rubio hic tractatu de augmentatione q. II, et Carmelitani disp. V, q. I. Et quidem augmentationem esse vere et proprie motum, terminarique ad quantitatem, perpetuo docet Aristoteles qui tres species motus nominavit, alterationem, augmentationem, et lationem, ut constat v Phys. cap. II et in postprædicamentis cap. de motu inter alias species motus numerat accretionem, et decretionem, idque etiam probavimus et defendimus in q. XIX Phys. art. III. Nunc solum restat probare, quod augmentatio a nutritione distinguitur. Quod aliqui probant, quia distinctum est subjectum nutritionis, scilicet ipsa materia alimenti

ex quo fit nova pars substantiæ, et subjectum augmentationis, in quo ponitur quantitas. Alii ex distinctione termini primarii utriusque, quia nutritio est ad substantiam, augmentatio ad quantitatem. Alii ex operatione nutritionis, quia potest fieri nutritio, et impediri a Deo resultantia novæ quantitatis, et sic separabitur nutritio ab augmentatione. Sed tamen istæ rationes inefficaces sunt nisi aliquid addatur, quia in ipsa generatione substantiali insitari possunt, nam forma producitur in materia, quantitas vero, et propria passiones in ipso composito; similiter distinctus terminus est ipsa substantia, et propria ejus passio in ratione rei productæ; potest etiam impediri ne resultat propria passio a natura quando generatur, et tamen negari non potest, quod eadem actione generatur natura, et producitur propria passio consequens, ergo similiter posset aliquis dicere quod producitur eadem actione substantia partialis in nutritione, et quantitas partialis tanquam quid consecutum ad illam, non obstante quod sint distincti termini entitative, et habeant distinctum subjectum, etc.

Quare aliter probanda est conclusio posita sicut probavimus in questione XIX Physicor. citata. Et est obiectum augmentationis absolute loquendo, sed ratione augmentatæ, et crescentis, ad quod non sufficit productio novæ partis substantiæ, quæ nutritur, et quantitas, quæ ad illam sequitur, sed quantitas ut superaddens præexistenti, ad quod requiritur, quod ita acquiratur quantitas, quod plus acquiratur de illa, quam deperdat, et quantum ad istam formalitatem non est propria passio, sed accidens, et petit fieri distincto motu, nec enim hoc semper convenit quantitati. Et hinc sumitur secunda ratio, quia augmentatio non durat tantum, quantum

nutritio, nutritur enim animal quamdiu vivit, et in omni nutritione sicut acquiritur nova pars substantiæ, ita et nova quantitas partialis; augmentatio autem non durat per totam vitam, nec enim semper animal crescit, licet semper nutriatur, ergo signum est, quod ad augmentationem non sufficit nova nutritio, nec sola emanatio quantitatis partialis, quia hoc totum invenitur in omni nutritione, nec tamen invenitur semper augmentatio, ergo aliquid amplius requiritur ad augmentationem, quam emanatio partialis quantitatis; hoc autem non est aliud quam respicere quantitatem ut crescentem, ut superaddentem ad aliam, sub hac enim ratione non est quantitas propria passio, nec sola actione nutritionis fit, sed novam actionem, seu mutationem requirit, nutritio enim solum respicit novam partem substantiæ, et ex consequenti novam partem quantitatis prout emanat ab illa, augmentatio autem respicit quantitatem ut majorem, est enim motus a minori ad majorem quantitatem, illa autem formalitas majoris, et minoris non est in quantitate propria passio, sed aliquid accidentale, et ideo quantitas ut stat sub illo respectu, et formalitate terminare potest novum motum. Et hæc ratio probat, quod non solum per accidens, et ratione alterationis, sed per se et ratione quantitatis habet terminare motum, quia habet fundare illam formalitatem secundum rationem majoris, et minoris.

Ex quo manet explicatus formalis terminus nutritionis, nec enim est sola unio, sed ipsamet forma substantialis, non sicut in generatione, scilicet ut totaliter, et de novo introducta in totam materiam, sed ut de novo applicata, et informans partem inadæquatam materiæ. Comparatur autem nutritio ad aggenera-

tionem sicut aliquid specificum, et particulare ad genericum, et commune, quia aggeneratio est sola acquisitio substantiæ sive fiat in viventibus, sive non, nutritio autem solum est vitalis acquisitio substantiæ, sicut generatio communiter dicta est aliquid superius ad generationem vitalem. Augmentatio autem dicitur pro formali termino quantitatem, ut majorem modo explicatam, et statim explicandam.

Ad fundamenta opposita respondimus quæst. XIX citata, et ostendimus, quod quantitas licet secundum se sequatur ad corpus partialiter, vel totaliter tanquam propria passio, tamen in quantum major, et ut crescens, sic non est propria passio, sed requirit specialem mutationem, quia plus acquiratur de quantitate, quam deperdat. Si instes: Quia quantitas ut major, vel minor solum addit relationem majoris, vel minoris, ad relationem autem non datur per se motus, respondetur quod quantitas ut major formaliter importat relationem, et sic non potest terminare per se motum, fundamentaliter autem dicit formalitatem aliquam ad quam potest per se dari motus, sic enim est quantitas ut conjungenda præcedenti sine tanta, vel majori deperditione, sic enim fit motus a minori ad majorem quantitatem, quod non potest per solam nutritionem fieri secundum se, quia licet semper partem quantitatis attingat, non tamen semper acquirat illam cum fundamento augmenti, et majoritatis, id est, cum conjunctione novæ quantitatis sine deperditione antiqæ. Quod vero dicitur materiam esse subjectum quantitatis independentem a forma, hoc omnino negamus, ut ostendetur infra quæstione nona, materia enim solum se habet ut subjectum quo inhætionis tanquam ratio recipiendi, non ut ratio actualitatis sustentativæ, nec

quantitas sequitur materiam nudam, sed ratione formæ corporeitatis.

Ad auctoritatem Philosophi respondetur ex D. Thoma citato loco de Gener. lect. XVII, Aristotelem loqui de nutritione, et augmentatione ex parte materiæ, circa quam versantur, quia ex eodem alimento aliquis nutritur, et augetur quamdiu augmentatio durat, non tamen loquitur de augmentatione, et nutritione pro ipsis actionibus, quasi sint eadem actio, vel mutatio, nam circa eandem materiam possunt diverse actiones, seu mutationes versari secundum diversam formalitatem. Præterquam quod frequenter Aristoteles dicit aliqua esse ratione diversa, id est, essentia, et diffinitione, seu formalitate, et sic intelligitur in præsentem, non autem ratione, id est, solum per intellectum.

Ad ultimam difficultatem dicemus articulo sequenti.

ARTICULUS II.

Quomodo intelligatur nutritio fieri ad partes substantiæ?

Hæc difficultas currit in nostra sententia quam tradidimus in Logica quæst. XVI, art. I, et in Physica quæst. XX, art. II, quod substantiæ non convenit habere partes formaliter, nisi per quantitatem, ex se autem solum radicaliter, et tamen constat ex dictis quod nutritio terminatur formaliter ad substantiam non totalem, sed partialem.

In præsentem ergo breviter fundamentum, quod in citatis locis posuimus resumendum est. Denegamus itaque partes formaliter ipsi substantiæ, et solum concedimus illi radicaliter; per quantitatem autem dicimus constitui partes formaliter in esse, et formalitate partis, quia formalitas partis requirit divisi-

litate, et ordinationem, qua una ponatur extra aliam, et addat aliquid ad aliam, si enim est intra illam et non coordinata et extra, manebit penetrata et confusa cum illa, unde omnes partes reducentur ad carentiam divisibilitatis, neque enim potest aliquid dividi, nisi accipiendo unum, et relinquendo aliud, ubi autem omnia sunt confusa, et penetrata intra alia, non sumitur unum, quin tollatur aliud. Si ergo substantia ante quantitatem haberet partes sub formalitate partium, id est, ut ordinatas, et divisibiles in ordine ad se, licet non in ordine ad locum, et hoc substantialiter haberet, et non mediante aliquo accidenti, oportet quod illae partes substantialiter non se totis, sed penes extremitates, seu indivisibilia unirentur. Si autem per indivisibilia uniantur, ergo habet substantia sufficiens principium impenetrationis ex vi unionis substantialis partium, et sic superfluit quantitas, siquidem proprium quantitatis est extendere partes resistendo penetrationi, non quidem actualiter, quia Divina virtute possunt duae quantitates penetrari, sed secundum aptitudinem, sicut accidens petit inhære aptitudinaliter. Sequela probatur, quia si in substantia ante quantitatem unirentur cum formalitate partium, quae est ordinatio, et divisibilitas in ordine ad se, ergo sine confusione, et non se totis uniantur, confusio enim opponitur ordinationi, ergo nulla pars quantumvis minima est intra aliam, nec se tota unitur alteri, ergo debet uniri per aliquid indivisibile, seu per extremitatem, quia si per aliquid divisibile, aliquid illius esset intra alteram, ergo si omnino est extra per aliquid indivisibile unitur. Si ergo dantur indivisibilia, substantialia ut partes ordinentur inter se, et non penetrantur nec se totis u-

niantur, ergo habent in se sufficiens principium resistendi penetrationi inter se, quia non se totis uniantur, tum corpori contiguo, et propinquo, nec enim stat, quod aliquid resistat penetrationi partium inter se ne confundantur, et non resistat corpori contiguo, ne penetraretur, quod enim sufficit ad impenetrationem continuitatis, sufficit ad impenetrationem contiguitatis. Et praesertim, quia si datur indivisibile substantiale continuativum partium, etiam dabitur terminativum, ut in eo subjectetur indivisibili quantitatis terminativum, quia non potest in hac sententia in partibus subjectari, ergo sicut indivisibile substantiae continuativum facit, quod partes continuatae non penetrantur inter se, nec se totis uniantur, ita indivisibile substantiae terminativum faciet, quod cum alio corpore contiguo non penetraretur, sed maneat indivisibile alterius corporis quod est non penetrari, nec se totis conjungi.

Dices: Ergo substantia materialis quantum ad id quod entitatis substantialis est, tota est sub tota quantitate, et tota sub parte: non autem est contra ipsum effectum formalem quantitatis, quia quantitas extendit partes substantiae, et ordinat illas unam post aliam, ergo facit quod pars substantiae sit sub parte quantitatis, et tota sub tota. Sequela vero probatur, quia si ita est, quod pars substantiae correspondet parti quantitatis, et non tota cuilibet parti, ergo jam ex parte substantiae, et quantum ad id quod substantiale est, datur distinctio partis a parte, quae non potest formaliter a quantitate provenire, quia quantitas accidens est, illa autem ratio partium substantiae in ratione substantiali accidentalis non est: ergo evertitur fundamentum allatum, quod subs-

tantia non habet ex se partes substantiales, siquidem subtracta quantitate, non solum accidentales habet, quae sunt quantitatis, sed etiam substantiales eis correspondentes.

Respondetur, in hoc latere aequivocationem, et posse esse differentiam in modo loquendi. Oportet enim distinguere, quid habeat substantia secundum se remota quantitate, quid formaliter habeat per quantitatem, quid denique exerceat substantialiter, supposita tamen quantitate ut conditione. Nam substantia secundum se, et remota quantitate non habet formalitatem partium, quia removetur principium dividendi, et distinguendi partes ut ordinatas, et sub formalitate ordinationis, quam una est extra aliam. Ex ipsa autem quantitate formaliter solum habetur accidentalit distinctio partium, quia effectus formalis non potest excedere suam formam. Ex ipsa autem substantia posita quantitate ordinante, et distinguente accidentaliter tanquam conditione, resultat unio substantialis partium sic ordinatarum, sicut quando per quantitatem fit divisio, ex ipsa materia resultat incommunicabilitas, et individuatio substantialis, ut infradicemus quæst. ix. Ratio autem est, quia si posita divisione quantitatis non solum accidentaliter, sed etiam substantialiter differunt, alias Petrus, et Paulus non essent duo individua substantialiter diversa, ergo quando fit continuatio, et unio quantitatis ad quantitatem, etiam substantialiter partes uniantur, alias illud compositum ex partibus non esset unum totum substantiale, sed substantialiter essent duo, et accidentaliter unum, et sic quando individuum augmentatur, et non maneret idem individuum substantialiter, ergo necesse est quod supposita unitate quantitatis inter partes, fiat etiam

unio substantialis inter ipsasmet partes, ut illud individuum substantialiter sit unum. Unde D. Thomas in iii, distinct. xiii, quæstion. ii, articulo. ii, quæstion. ii, dicit: « Quod in corpore naturali invenitur triplex unio membrorum ad invicem. Prima est secundum conformitatem naturæ, quia omnia membra constant ex eisdem similibus partibus et sunt unius rationis, sicut manus, et pes ex carne, et osse, et sic dicuntur membra unum sicut genere vel specie. Secunda est per colligationem eorum ad invicem per nervos, et juncturas, et sic dicuntur unum continuatione. Tertia est secundum quod diffunditur vitalis spiritus, et virtus animæ per totum corpus. Quarta est secundum quod omnia membra perficiuntur per animam, quæ est una numero in omnibus membris. » Ecce quomodo D. Thomas in ipsis membris quæ utique sunt partes integrales distinguit unionem per modum continuationis, quæ sine dubio est quantitatis, ab unione quæ est secundum conformitatem naturæ, quæ est unio substantiæ, siquidem in substantia conformantur partes naturæ. Similiter in quæstione de Anima, articulo. x, ad 16, dicit: « Quod anima est forma substantialis corporis dans esse, et speciem toti, et partibus, et totum ex partibus constitutum est unum simpliciter, » et loquitur de partibus integralibus ipsius corporis, de quibus procedebat argumentum, et loquebatur in articulo. Sentit ergo D. Thomas partes ipsas uniri substantialiter, et tanquam extrema unita constitutere totum faciendum unum simpliciter, quod utique est substantiale.

Ex quo colligitur, partes quæ in nutritione, vel augmentatione adveniunt, non fieri unum substantialiter per identificationem unius partis cum alia, nam ea quæ physice

identificantur, separari non possunt nisi ablata identificatione, hæc autem tolli non potest per ablationem unionis, et compositionis, siquidem non datur in illa sententia; neque per ablationem alicujus modi, quia non est identificatio illa rei cum modo, nec enim modus aliquis in substantia advenit per adventum partium, quis enim est iste substantialis modus? Ergo non potest modalis identificatio in substantia dari. Si autem identificatur realitas substantiæ cur non poterit separari, et tolli unum non ablato alio? Si autem separari possunt, ut de facto separantur, non datur identitas, sed vera compositio in uno esse, sicut inter materiam, et formam, quæ possunt separari. In partibus autem integralibus fit separatio etiam substantialis, ut cum dividuntur partes, et resultant diversa individua, ergo quando conjunguntur, non erant identificata, sed unita, quia separabilia, nec per identitatem unum, sed per compositionem, nec enim unitas identificationis addit super unitatem compositionis nisi quod ista est ex extremis separabilibus, illa caret extremis, et ita non habet aliquid separabile, sed idem. Et mirum est, quod cum materia, et forma componunt unum non identificantur, sed uniantur, et tamen sunt partes essentialis physicæ, partes autem integrales non uniantur, sed identificantur, cum tamen dicat D. Thomas ordinari ad unum totum constituendum quæstion. de spirit. creat. articulo quarto ad decimum quartum. Quare facta additione partium, et distinctione earum secundum quantitatem, etiam fit unio substantialis inter ipsas partes sic quantitative distinctas, et continuatas sicut facta divisione, et separatione, fit etiam distinctio substantialis, et non solum accidentaliter inter individua.

Nec obstat, quod aliquando s. doctor videtur asserere quod formæ aliquæ, seu naturæ habent hanc totalitatem partium per accidens, et ratione quantitatis, ratione vero essentialis, seu substantiæ totum est in toto, et totum in parte, ut patet in 1 part. quæstion. LXXVI, articulo. viii et ii contra Gentil. capit. LXXII, et alibi sæpe, imo in iii ad Annibaldum, distinct. XXI, art. i ad 4, dicit quod in divisione continui non fit omnino novum corpus, licet unum dividatur in multa. Responderetur sensum D. Thomæ esse, quod tota forma, et substantia est in qualibet parte, si sumatur secundum modum substantiæ sine quantitate, posita tamen distinctione partium per quantitatem, non negat D. Thomas fieri unionem, et compositionem substantialem, non autem solam identificationem, sicut etiam sit substantialis diversitas, si fiat divisio per quantitatem. Et quando dicit, in divisione continui non fieri omnino novum corpus, licet unum dividatur in multa, sensus est manifestus, quod non fit novum corpus novitate generationis ex materia, bene tamen novitate multiplicationis et divisionis corporis, quia modo ponuntur in actu, quæ ante erant in potentia multa, et unum in actu. Quare ante divisionem non sunt plura in actu pluralitate existentis, et diversi esse, sunt tamen plures partes substantiales pluralitate extensionis, et continuationis, quæ formaliter fit per ipsam quantitatem ordinantem partes, et continuantem, ea tamen continuitate posita, fit substantialis unio inter ipsas partes quatenus factio distinctione per quantitatem, illa entitas substantialis, quæ subjicitur parti quantitatis inadæquate comparatur ad totum substantiale, et divisibilis, et separabilis est ab illo, et propter ea indiget uniri et componere cum altera entitate sibi adjuncta,

et hoc est dari unionem, et non identificationem inter partes substantiales, supposita tamen distinctione facta per quantitatem.

Ex hoc autem patet ad argumentum, cujus occasione hæc omnia dicta sunt, scilicet quomodo per nutritionem acquiratur pars substantiæ, cum rationem partis habeat a quantitate. Dicimus enim, quod per nutritionem acquiritur pars substantiæ, sed tamen affecta quantitate, et ita ex quantitate, qua est affecta habet formalitatem partis; ex se autem solum radicaliter est pars, et per nutritionem formaliter, et directe non acquiritur formalitas partis, quæ est quantitas, sed entitas substantiæ inadæquate se habens ad totum, quæ radicaliter est pars, et subjicitur illi quantitati, a qua habet formalitatem partis: et rursus per nutritionem illa entitas quæ habet formalitatem partis secundum quantitatem, trahitur ad esse totius per veram, et substantialem compositionem, et unionem tanquam entitas inadæquate participans esse totius, et consequenter non ut totum, sed ut componens totum compositione substantiali, licet coordinationem, et formalitatem partis habeat per quantitatem. Itaque sicut generatio directe producit substantiam totalem, et individuum licet in ratione divisionis, et designationis a quantitate dependeat, et sub ea individuetur, ita aggeneratio, seu nutritio respicit directe substantiam partialem, licet formalitas partis a quantitate dependeat ordinante, et continuante partes, sicut individuatio dependet a quantitate ut dividente et separante. Plura de hoc videri possunt citato loco Logicæ, quæst. xvi et quæst. xx Physic.

ARTICULUS III.

In qua actione consistat formaliter nutritio, et ubi resideat nutritiva facultas?

Plures actiones concurrere ad nutritionem, et augmentationem certum est, quarum aliqua sunt præviæ, alia consummativæ; sicut etiam in generatione animalium plures præcedunt actiones, non solum disponentes, sed etiam formas intermedias generantes, quousque deveniatur ad ultimam, in qua generatur ipsum animal. Cum ergo nutritio ad hoc tendat, ut alimentum convertat in substantiam aliti, et alimentum a principio sit valde dissimile, eget pluribus alterationibus, et decoctionibus, quousque assimiletur ipsi viventis, et in ejus substantiam convertatur. Similiter cum substantia ipsa animalis habeat tot et tam diversas partes, quæ diversa indigent mutatione alimenti, sicut aliter nutritur caro, aliter nervus, aliter ossa, aliter fit sanguis, aliter spiritus, aliter semen, oportet varias esse actiones, quibus alimentum distribuatur et nutritio fiat.

Breviter autem, (quia res ista magis ad medicos pertinet) proponemus mutationes, quæ in alimento requiruntur, quousque totaliter convertatur in partes solidas. Igitur antequam alimentum exuat formam inanimatam, et induat formam viventis, præcedunt duæ mutationes, altera in ore animalis, altera in ventriculo antequam transeat in formam sanguinis. In ore fit mutatio masticando, et conterendo eibum, alteratio autem fit per ipsam salivam, et humorem oris quæ ad alterandum eibum plurimum valent, ut docet Galenus libro primo de simplicibus, capite sexto. In ventriculo autem, qui habet substantiam nervosam, mem-

braneam, fibrisque contextam, ut facile contrahi, et dilatari possit, congregatur cibus deductus per fauces, et ibi fovetur calore ventriculi, sicut in lebete ad ignem res concoquantur, quousque fiat ex alimento ibi posito massa quadam liquida, quæ vocatur chilus, estque albi caloris, et ibi seernitur quod impurum et grossum est ab eo, quod est magis purgatum, et succus ille magis defæcatus per venas quasdam quas mesaraicas, seu mesenterii vocant, defertur ad jecur, ut ibi transmutetur in sanguinem, quod vero crassum, et excrementitium est, ad intestina detruditur, ut foras mittatur.

Deducto alimento in forma illa liquida a ventriculo ad jecur, transit ibi in sanguinem majori virtute, et calore decoctus, et depuratus, et ideo non potuit ista decoctio fieri in ventriculo, quia petit majorem calorem et virtutem, ut magis purificetur transeundo in formam sanguinis. In illa autem massa sanguinaria in jecore facta, relucent etiam alii tres humores, scilicet flava bilis seu cholera, atra bilis seu melancholia, et pituita seu phlegma, de quibus videri potest. Galenus II de naturalibus facultatibus, capite nono, et libro quarto de usu partium, capite tertio. An vero sanguis induat formam viventis, licet respectu partium solidarum adhuc habeat esse alimentum proximum dicemus statim.

Ex jecore fit multiplex, et varia distributio tam sanguinis, quam aliorum humorum in varias partes corporis, et receptacula. Nam imprimis natura separat choleram, et melancholiam, quæ ad nutrimentum aptæ non sunt, et emandat choleram ad folliculum fellis ipsi jecori vicinum, melancholiam ad splenem, pituita vero simul cum sanguine miscetur per corpus et venas, quia

facile in sanguinem mutatur. Quod si ex atra, aut flava bile non fiat discretio, sed pariter cum sanguine involvatur per venas inde consurgit ægritudo, et mala animalis dispositio. Alius vero humor seernitur ex jecore, qui cedit in lotium seu urinam, eo quod e ventriculo descendit ille humor cum massa alba seu chilo, quasi ejus vehiculum, et quia amplius non deservit conversa illa massa in sanguinem, redundat in urinam, et foras emittitur. Scio aliquos negare, quod omnes quatuor humores fiant in hepate, sed solum sanguinem, cui cognata est hepatis conditio, quæ ejusdem coloris est. Sed tamen quod diximus, communiter sentit medicorum schola cum Galeno II de facultatibus, capite primo, tum propter experientiam, quia inventiuntur simul omnes quatuor humores in jecore ante massæ discretionem; tum quia virtus quæ est in jecore sicut habet efficaciam ad convertendum materiam sibi ministratam a ventriculo in sanguinem, ita in reliquos humores, qui non sunt majoris perfectionis, nec majorem decoctionem requirunt.

Sanguis autem, qui nutriendo animali deservit, bifariam ex jecore diffunditur; pars trahitur ad cor ut ibi formetur spiritus vitales, qui purissimus, et delicatissimus sanguis sunt, et ad cerebrum, ubi spiritus animales generantur, qui ad funciones partis sensitivæ, et sensuum operationis deserviunt. Pars derivatur per venas quæ variis ramusculis totum pervadunt corpus, ut ipsi nutriendo deserviat. Et primum ab ipsis venis sugendo attrahitur sanguis, deinde a partibus adherentibus per poros; adjuvaturque ipsa pituita, quæ cum sanguine fertur ut perlatur per venas, et per totum corpus. Et denique, sanguis positus in poris, transit a forma liquida in solidam, sive in carnem,

sive in ossa, aut nervos, et similia; et tunc consummatur tota nutritio, quia pars solida non amplius deservit pro nutrimento, sed solum est pars nutrita; sanguis autem licet sit pars nutrita ex alimento externo, servit tamen tanquam alimentum internum pro parte solida nutrienda.

Denique, sanguis attractus ad cor majori virtute decoquitur, ita ut purissimus evadat, fiuntque spiritus vitales ad pulsationem requisiti, et ad funciones vitæ, quia in eis præcipue residet calor vitalis, siquidem a corde non poterat calor derivari, nisi per aliquem liquorem, seu humorem, in quo talis calor vivificus insideret; et sicut calor ille est purior, et vividior, utpote ab ipso principio vitæ protectus, ita maxime depurat, et attenuat ipsum sanguinem, in tantum quod spiritus mortuo animali evanescent propter tenuitatem suam. Similiter quia cerebrum est principium vitæ sensitivæ, sanguis eo delatus per venas, maxime purificatur, fiuntque spiritus animales, quibus calor ad sentiendum requisitus ad sensus, et ad nervos defertur, et in istis spiritibus insident imagines, seu species, siquidem dormienti animali per commutationem spirituum, variæ formæ offeruntur, quæ somnia efficiunt. Scio Aristotelem sentire sanguinem non in jecore formari, sed in corde, in eoque etiam effici spiritus, tum vitales, tum animales, quia putat cor esse principium vitæ sensitivæ. Medici tamen censent officinam sanguinis esse jecur, ibique formari, tum ipsum, tum alios tres humores, quia jam ibi habet colorem rubeum, et inde distribuitur per venas, in quibus verus sanguis invenitur. In corde autem generari non sanguinem absolute, sed purissimum qui sunt spiritus vitales, in capite autem fieri animales. Hæc sufficit breviter delibasse

pro intelligendo artificio nutritionis. Plura de his apud medicos videri possunt, et apud Conimbricenses super caput quintum de General. quæst. tertia; Rubio tractat. de augment. quæstione prima, et septima.

His positis, restat explicandum, an nutritio solum consistat formaliter, et proprie in illa ultima conversione, qua alimentum internum convertitur in partem solidam, an etiam in illa conversione, qua alimentum externum convertitur in sanguinem, et humores, quod dependet ex illa celebri quæstione, an sanguis informetur ipsa anima, vel tantum sit humor nutritivus, ex quo etiam deducitur in qua parte tanquam in subjecto sit facultas nutritiva. Quomodo vero in ipsis poris fiat nutritio, et aliorum humorum emissio, dicemus infra articulo quinto.

AD HANC ERGO QUÆSTIONEM DICO PRIMO: Nutritionem ibi proprie, et formaliter inveniri ubi alimentum transit in partem solidam, ita quod non amplius remanet alimentum, sed alitum, et nutritum: imperfecte tamen, et inchoate invenitur nutritio in ipsa sanguinis et humorum formatione, juxta sententiam quam statim approbavimus, quod sanguis animatur. Itaque de actione nutritiva loqui debemus sicut de generativa in viventibus, sicut enim generatio non perficitur unica actione, sed pluribus, quæ per diversas formas transeunt usque ad ultimam, in qua consummatur generatio, ultima forma introducta, ut explicat S. Thomas, quæst. III de Potent. art. IX ad 9, constat enim quod prius disponitur materia seminis, et sanguinis, et efformantur membra, et introducitur forma embryonis, et tandem forma animalis perfecti; ita in nutritione prius alimentum diversis dispositionibus transmuntatur, et diversas formas substantiales induit,

nec enim eadem forma substantialis, quæ erat in pane, vel in alio cibo, manet in massa liquida, quæ fit in ventriculo, et multo minus in sanguine. Specialiter autem cum nutritio essentialiter habeat fieri ex alimento, oportet quod ibi consummetur nutritio, ubi consumitur alimentum, transitque in rem alitam, tunc autem transit in illam, quando non amplius manet nutrimentum, si enim nutrimentum manet, adhuc non est consummate nutritum, sed nutritibile, restatque aliquid transmutandum, ut pure nutritum sit, ibi ergo consummatum nutritio, ubi fiunt partes solidæ, quia partes solidæ ita sunt nutritæ, quod amplius non nutriunt, nec se habent ut nutrimentum, sanguis autem si nutritur, etiam ulterius potest esse nutrimentum.

Ex quo deducitur, facultatem nutritivam juxta diversas functiones quas exercet, in diversis organis seu partibus debere poni. Etenim facultas naturalis, pro ea parte, qua facit sanguinem, qui ita est nutritus, quod etiam est nutrimentum partium solidarum, est in jecore, quia ibi est virtus formativa sanguinis. Virtus autem formativa spiritalium et nutritiva illorum est in corde, quia ibi spiritus formantur, et inde distribuuntur. Similiter facultas nutritiva spiritalium animalium est in illa parte, ubi talis spiritus formantur, nempe in cerebro, ut jam supra diximus. Denique, facultas naturalis, quæ convertit substantiam humidam, scilicet sanguinem in partes solidas, est in toto corpore diffusa, et in ipsis partibus solidis, quæ agunt in sanguinem vel humorem alium positum in poris, et inde coagulant illum in partem solidam, sicut caro nutritur ex sanguine posito in poris, et aliae partes solidæ, ut ossa, nervi, cartilaginee, et alia similia ex proportionato sibi alimento.

Dico secundo : Probabilius est sanguinem et spiritus vivere et informari forma animalis saltem quoad gradum negativum. Distinguiamus solum illum duplicem sanguinem, quorum primus est nutritivus, et habet veram formam, nam si quis alius invenitur illo imperfectior non est verus sanguis, sed humor non plene decoctus, licet aliquo modo sanguini immixtus, et ejus colore tinctus. Hanc conclusionem negant aliqui existimantes sanguinem etiam spirituosum non vivere, sed esse in venis et corpore, sicut aqua in vase. Ita Conimbricenses cap. iv hujus libri, quæst. xxiv, art. ii, cum aliis multis quos citant, et Rubio tract. de augmen. q. v. Et fundatur primo in Aristotele in ii de part. animal. c. iii, qui dicit : « Quod sanguis non est continuus carni, neque cognatus, sed in corde, ac venis quasi in vase continetur. » et in ii de hist. anim. cap. xix, inquit : « Quod palpitat intra venas sanguis omnium animalium, pulsusque simul undique movetur. » Secundo, quia sanguis est quid liquidum, ergo non potest continuari corpori solido, sed in eo contineri. Tertio, quia sanguis est alimentum pro partibus solidis, ergo non potest habere eandem formam cum illis, siquidem de ratione alimenti est, quod convertatur in substantiam aliti, ergo transit de una forma ad aliam et consequenter non habet eandem formam cum re nutrita. Denique, videmus quod quando sanguis emittitur e vena extra corpus, continuatur is qui fluit extra cum eo qui est in vena, sed qui est extra non animatur, ergo neque qui est intra.

Nihilominus oppositum est probabilius et conformius D. Thomæ qui sentit sanguinem pertinere ad veritatem humanæ naturæ, et ideo connumerat illum cum aliis partibus, quæ resurgunt in homine tanquam

partes humanæ naturæ, ut patet in iii p. q. lxxv, art. ii, et quodlibet v et in iv, dist. xlv, q. i, art. ii, ubi optime distinguit de sanguine, seu humore, prout est in statu transmutationis de forma humoris in formam membri, et sub hoc statu non resurget, sed secundum se ut habet formam determinatam sine statu transmutationis, sic resurget. Quando autem dicit D. Thomas iii p. quæst. xxxi, art. v ad 1 : « Quod sanguis non est actu pars, sed potentia tantum, » ipse se statim explicat, quod sanguis est potentia caro, ex sanguine enim fit caro, et ita sanguis non est actu talis pars. Et cum i p. quæst. cxxix, art. 1 ad 3 inquit : « Quod humidum nutritivale nondum pervenit ad suscipiendum perfecte naturam speciei, sed est in via ad hoc sicut sanguis, » bene ibi advertit Cajetanus non dixisse D. Thomam absolute quod non participat naturam speciei, sed quod non perfecte participat, et ita non concluditur, quod non sit pars animata, sed quod non sit perfecta pars sicut membrum, seu caro. Sequuntur D. Thomam communiter ejus discipuli Cajetanus citatis locis, et M. Bannez i de Generat. cap. iv, quæst. xiii, art. v. Et pro eadem sententia stat Aristoteles in ultimo loco nuper allegato pro sententia contraria, ubi expresse dicit, quod sanguis animatur, et fervet, ergo sentit ita contineri in venis, quod etiam animatur ab anima. Et ratio est, quia sanguis participat accidentia vitæ, habet enim calorem, imo est caloris vehiculum, augetur etiam et crescit, ut quotidie experimur, et movetur in toto corpore; pertinet etiam ad veritatem naturæ animalis multo magis quam unguis et pili, qui tamen informantur eadem forma totius, licet non eodem gradu, quia non sentiunt; ergo non est aliqua ratio cur

dicamus non informari sanguinem eadem anima, licet non eodem gradu. Item est magnum inconveniens, quod ad constituendum unum corpus et naturam, quæ est unum ens simpliciter, concurrat aliquid, quod non informatur eadem forma, et consequenter non est continuum sed contiguum alteri, sic enim ex sanguine et ex aliis partibus non consurget unum ens per se, sed unum per accidens, scilicet conflatum ex diversis rebus discontinuis, natura autem animalis est una tanquam unum ens simpliciter, ergo sanguis non pertinet ad veritatem humanæ naturæ, quia non pertinet ad unitatem ejus simpliciter. Nec obstat dicere, quod sanguis est pars non integralis, neque essentialis, sed ut quid necessarium ad servandam vitam. Nam quomodocumque appelletur, non informatur eadem forma totius, nec continuatur in eodem supposito, sed solum aggregatur illis ut res distincta, ergo non componit unum simpliciter cum aliis partibus, et consequenter non pertinet ad veritatem talis naturæ, quia non componit, nec constituit illam, sed se habebit sicut dispositiones; quæ etiam requiruntur ad conservandam vitam.

Sed inquires, an cum hoc dicimus de sanguine, intelligendum sit de aliis humoribus, et etiam de lacte, et semine, et qua vita dicatur vivere. Respondetur, omnes istos humores, qui cum sanguine, vel ex sanguine generantur vitali forma informari, habent enim accidentia vitæ et nutriuntur, atque augentur sicut constat de lacte, et semine, quæ augentur, et calorem vitalem participant quamdiu sunt intra animal, et similiter est de cholera et pituita, quæ pertinent ad integritatem, et compositionem corporis animalis, quod non minus ex quatuor humoribus, quam ex quatuor elementis.

Nec obstat, quod dicit S. Thomas 1 parte, quæst. cxix, art. ii, quod semen non informatur anima, et idem docet in iii de Potent. art. xii, et similiter in iv, distinct. xlv, quæst. i, art. ii, quæst. v, docet quod lac, et semen non resurgunt in hominibus. Non inquam obstat, quia sensus est, quod semen non informatur anima perfecte, sicut caro et reliqua membra, sed imperfecte, et cum tendentia ad ulteriorem informationem, vel formationem, quia semen est in potentia, ut ex eo fiat caro, et membra foetus. Atque ita in eo gradu et ratione, qua sanguis dicitur informari anima, licet ex eo nutriantur partes et fiant membra, pertinet etiam semen, licet ex eo formetur foetus, dicit enim D. Thomas in secundo, distinct. xxx, quæst. ii, art. ii ad 2: « Quod sanguis aliquo modo dicitur esse de substantia generantis, et multo amplius semen quod est ad ulteriorem digestionem productum. » Quare si in sententia S. Thomæ sanguis informatur anima, licet non secundum omnem gradum, a fortiori semen, alias non verificaretur quod generans de sua substantia generat filium, si semen non est substantia ejus, sed distinctum suppositum, sicut aqua in vase, ita quod non decidatur a toto, qui ei non continuatur. Sed tamen est advertendum, quod sicut in sanguine consideratur, et ipsa substantia sanguis, quæ informatur anima, et status ejus quatenus est in transmutatione et via ad nutriendum, et formandum membrum, scilicet carnem vel ossa, et in hoc statu resurget in hominibus, quia est status corruptibilis, non integritatis naturæ, ita neque resurget semen et lac, quia sunt humores solum deservientes statui generationis, et corruptionis. Unde videmus sine ipsis salvari veritatem humanæ naturæ, sicut in pueris non est semen, eorum totum

nutrimentum ipsi necessarium est ad agendum corpus, et in his quæ non genuerunt, non est lac, sed hoc non obstat, quia etiam sine manu, aut pede salvatur essentialiter humana natura, et tamen informatur eadem anima, et pertinet ad ejus integritatem. Semen tamen decissum, et lac emissum perdunt actualem informationem vitæ, quia discontinuantur a vivente, sed nos loquimur de illis, quamdiu sunt conjuncta, et non emissa.

Quando autem inquiritur quo gradu vitæ informantur isli humores, respondetur quod informantur gradu vitæ imperfecto, scilicet vegetativo, quia non sentiunt sicut neque ungues, et capilli, sed crescent et nutriuntur, et ita sanguis, quando extrahitur non dolet, sicut nec capillus, quando tonditur. Quare D. Thomas, in loco nuper citato ad tertium inquit: « Quod humores sunt de perfectione corporis humani, sicut et aliæ partes, quamvis non perveniant ad totam perfectionem sicut aliæ partes. Sicut autem partes omnes universi perfectionem a Deo consequuntur, non æqualiter, sed secundum suum modum unumquodque, ita etiam humores aliquo modo perficiuntur ab anima rationali, non tamen eodem modo sicut partes perfectiores. » Qui locus manifestissimus est pro nostra sententia, nec enim perficiuntur ab anima rationali, nisi ut a forma.

Ad fundamenta oppositæ sententiæ respondetur notando sententiam Cajetani 1 p. q. cxix, art. ii, quam sumpsit ex D. Thoma, dist. xlv, citata, quod in sanguine et similibus humoribus est duplex respectus, seu officium, nam et habent rationem partis integralis, licet minus perfectæ, et habent rationem viæ et tendentiæ ad perfectiores quæ ex imperfectioribus formantur, sicut elementa in mundo comparantur ad

mixta, ut corpora minus perfecta ex quibus mixta formantur, sunt tamen partes universi licet minus perfectæ. Et in toto quantitativo linea, et superficies vere sunt partes in suis extensionibus, tamen respectu profunditatis seu corporis sunt termini seu indivisibilia, ita non repugnat aliquid quod absolute sit vera pars in corpore, et tamen comparative ad alias partes perfectiores, sit materia ex qua formantur, et ita sanguis est pars imperfecta et præbens materiam, ex aqua aliæ partes solidæ formantur. Quod alio modo distingui potest de sanguine, quoad substantiam, vel quoad statum transmutationis de liquido in solidum, et primo modo est pars in se, secundo modo est deserviens parti perfectiori.

Sic ergo dicimus ad auctoritates Aristotelis, quod sanguis est intra venas sicut aqua in vase quantum ad rationem liquidi, sed tamen ut liquor animatus, quia ut ibi dicit Aristoteles sanguis animatur, et fervet in venis. Nec obstat quod aliquando sanguis exsudatur tanquam sudor, et excrementum. Respondet enim, quod vel ille humor non est sanguis perfectus et excoctus, sed adhuc informis, licet colore sanguinis tinctus ex laxatione nimia corporis, qua ille humor sanguine permiscetur ejusque colore tingitur; vel si ludatur versus sanguis, id contingit, aut ex ruptione venæ, aut ex nimia pororum laxatione in quibus sanguis continetur, non quia in se excrementum sit.

Ad primam rationem respondetur, quod licet sanguis sit substantia liquida, potest tamen aliis membris continuari mediantibus fibris, quæ in corporibus animalium habentium crassum sanguinem, ut in tauris manifestius apparent. Item continuatur aliis membris in suo principio, scilicet in jeocore, et in

corde, ubi sanguis decoquitur, et ibi animæ informationem habet, et continuatur, licet, quia liquidus est, dicatur esse in illis ut in vase. Tertio, continuatur in poris cum membris solidioribus, quatenus paulatim coagulatur, et solidatur cum illis. Nec est inconveniens, partem solidam continuari coagulata, et coagulatam liquidæ, sicut lac dum ex una parte concrevit, continuatur alteri parti liquidæ, et pars aque congelatæ alii parti adhuc liquidæ. Quod uno additur de sanguine dum emittitur e venis, et de lacte dum exprimitur, et de semine, dum ejaculatur, respondetur non continuari tales humores extramissos, sed decidi, et ita licet videantur continuari, sanguis qui est in vase, et qui est in aere, et qui in vena, ibi tamen dum e vena erumpit, corrumpitur, et amittit vitam, aliamque formam induit, sicut cadaver, licet aliquid caloris vel similis virtutis retineat. Neque hoc est mirum, cum etiam membrum aridum videatur continuari sano, et virga sicca viridi, et tamen non continue, sed continue se habent, quia habent diversas formas. Discontinuatur autem sanguis, quia rumpuntur fibræ, quæ tenuissimæ sunt, et sic decidit a vena, mutaturque in aliam speciem et formam, sicut cadaver.

Ad secundum fundamentum dicitur, quod sanguis est nutrimentum intrinsicum et decoctum non extrinsecum. Non est autem inconveniens, quod nutrimentum in sua ultima decoctione sit informatum anima non quoad gradum perfectum, sed quoad vegetativum, transit autem in formam membri solidi, quod nutrit, non induendo novam formam, sed novum gradum, et novum modum informationis substantialis. Et cum urgetur, quod tunc nutritio ultima, qua fit conversio in partem solidam, non erit subs-